Дата _____

Клас _____

Урок 103. **ВАСИЛЬ СУХОМЛИНСЬКИЙ. НЕ ЗАГУБИВ, А ЗНАЙШОВ**

Мета: розширити знання учнів про життєвий і творчий шлях Василя Сухомлинського; ознайомити з його оповіданням «Не загубив, а знайшов»; удосконалювати навички свідомого виразного читання, вчити аналізувати прочитане, оцінювати вчинки дійових осіб, визначати головну думку твору; розвивати зв'язне мовлення, творчу уяву; виховувати працелюбність, наполегливість.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. МОВЛЕННЄВА РОЗМИНКА (*див. додатковий матеріал до уроку на с. 3*)

III. ПЕРЕВІРКА ДОМАШНЬОГО ЗАВДАННЯ

Гра «Хто краще?»

Учні в групах представляють інсценування за прочитаним віршем Анатолія Костецького «Спішу додому». Оцінюють роботу груп.

IV. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні ми знову звернемося до творів Василя Сухомлинського.
— Що вам відомо про його творчість?
— Які твори письменника ви вже читали?

V. СПРИЙМАННЯ Й УСВІДОМЛЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Біографічна довідка

— Василь Олександрович Сухомлинський — видатний український педагог, письменник і публіцист.

Народився 28 вересня 1918 р. у селі Василівка Онуфріївського району Кіровоградської області (*на той час — Василівська волость Олександрійського повіту Херсонської губернії*) у незаможній селянській родині.

Батько його, Олександр Омелянович, працював по найму як тесляр і столяр. Мати — Оксана Юдівна вела домашнє господарство, ткала полотно, фарбувала його і шила одяг не лише для своєї сім'ї, а й односельцям. Гарно вишивала. Багато уваги приділяла вихованню дітей: Івана, Василя, Сергія, Меланії. Учила добра, чесності, людяності. Довгими зимовими вечорами за прядивом чи шитвом розповідала дітям казки, цікаві історії, читала книжки.

Пізніше Василь Олександрович писав: «Я не відчував би всієї краси літнього світанку в селі, якби в далекому дитинстві мене не вразили до глибини душі прочитані матір'ю слова Шевченка "Тихесенько вітер віє, степи, лани мріють, між ярами, над ставами верби зеленіють…"».

У 1926–1933 рр. В. О. Сухомлинський навчався у Василівській семирічній школі, де був одним з кращих учнів. Учився добре, старанно, любив читати, гарно малював. Щоб зібрати гроші на книги, фарби, зошити, разом з однолітками та братами ходили на Новий рік посівати та щедрувати, а літом працював у колгоспі. У дитячому садку, який діяв у колгоспі на період літніх канікул йому доручали бути помічником вихователя. Він доглядав малюків, розповідав їм казки, читав книжки, проводив веселі ігри. Тому і вибір професії був не випадковий.

2. Фізкультхвилинка

3. Робота над оповіданням Василя Сухомлинського «Не загубив, а знайшов»

1) Робота над заголовком.

— Прочитайте заголовок з відповідною інтонацією.

«Не загубив, а знайшов».

«Не загубив, а знайшов»!

«Не загубив, а знайшов»?

— Як ви вважаєте, про що йтиметься в оповіданні, яке має такий заголовок?

2) Виразне читання оповідання вчителем.

— Чи сподобалося вам оповідання?

— Які почуття воно у вас викликало?

— Над чим примусило замислитися?

— Хто є головними персонажами оповідання?

3) Словникова робота.

Читання колонок слів у парі одне одному

Уздовж	збиток
попервах	останню
неспокійно	наприкінці
найдорожча	приловчився

— Доберіть синонім до слів: *попервах* (*спочатку*), *збиток* (*втрата*), *приловчився* (*призвичаївся*).

4) Робота в парах.

Читання оповідання учнями в парах. Підготовка до виразного читання

— З якою інтонацією, у якому темпі і яким тоном будете читати слова батька? сина?

— Які слова виділите інтонацією при читанні?

5) Виразне читання оповідання учнями за особами.

6) Аналіз змісту оповідання з елементами вибіркового читання.

— Скільки років виповнилося синові?

— Що дав йому батько?

— Що наказав зробити?

— Чи вмів син копати?

— Як він виконував поставлене завдання?

— Що трапилося наприкінці роботи?

— Як почувався син?

— Що сказав йому батько?

— Яка головна думка оповідання?

7) Гра «Земля — небо».

За командою «земля» діти нахиляються до книжки і читають текст. За командою «небо» — піднімають голівки вгору, прибираючи вказівки від тексту. Знову лунає команда «земля» — учні очима знаходять, де вони припинили читати.

VI. ПІДСУМОК УРОКУ

— З яким твором ознайомилися на сьогоднішньому уроці?

— Хто його автор?

— Який висновок з прочитаного ви для себе зробили?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Виразно читати оповідання (*с. 159–160*).

1. Робота над скоромовкою

Гра «Дощик»

Діти читають хором.

- Накрапає дощ (*тихо*).
- Дощ пускається сильніше (*голосніше*).
- Злива (*голосно*).
- Дощ слабшає (*тихіше*).
- Дощ припинився (*читання припиняється*).

Цоки-цоки-цок копитця —
Це цапок йде до криниці.
Працьовитим цапенятам
Принесе водиці тато.

2. Гра «Письменник»

— Правильно прочитайте зашифроване оповідання.

МІЙЗ

тіДи зявли піпар і лейк. ниВо найзшли бугрі тинки. льОга ванівІна лада їм жиноці. раЮ подоміг розбити мізя. ружДно шлай борота. сьО мійз тилеть совико в боне.